

कथा

भारताच्या महान स्वातंत्र्य संग्रामातील अज्ञात नायकांच्या

दिल्लीचा शूर सेनापती - बख्त खान

ठिकाण: दिल्ली

वर्ष होतं 1857. संपूर्ण भारतात इंग्रजांविरुद्ध बंडाची ठिणगी पेटली होती. मेरठ, कानपूर, झाशी, लखनौ... सर्वत्र सैनिकांनी उठाव केला होता. त्याच वेळी, बरेलीहून एक उंच, देखणा आणि बुद्धिमान अधिकारी आपल्या शेकडो सैनिकांसह दिल्लीच्या दिशेने निघाला. त्याचं नाव होतं **बख्तखान**.

बख्तखान हा काही साधा सैनिक नव्हता. तो ईस्ट इंडिया कंपनीच्या सैन्यात **सुभेदार मेजर** या अत्यंत उच्च पदावर होता. पण इंग्रजांचा जुलूम, शोषण आणि देशाची लूट पाहून त्याच्या मनात बंडाचा ज्वालामुखी पेटला.

दिल्लीला पोहोचताच त्याने मुघल बादशाह बहादूर शाह जफर यांची भेट घेतली आणि ठाम शब्दांत म्हणाला – **“महाराज, मला आपल्या सैन्याची कमान द्या. मी इंग्रजांना दिल्लीबाहेर हाकलून देईन.”**

बख्तखानने सैन्य संघटित केले, तोफखान्याची जबाबदारी घेतली आणि इंग्रजांच्या जोरदार हादरा दिला. तो धाडसी, शिस्तप्रिय आणि दूरदृष्टी असलेला सेनापती होता. पण दुर्दैवाने, दरबारातील काही लोकांनी त्याच्या सूचनांकडे दुर्लक्ष केले – आणि हीच मोठी चूक ठरली.

शेवटी इंग्रजांनी दिल्ली पुन्हा काबीज केली. बख्तखान शौर्याने लढला, मागे हटला, पण कधीही पराभव मान्य केला नाही. पुढील काही वर्षे तो इंग्रजांविरुद्ध लढत राहिला. शेवटी रणांगणात शहीद झाला. त्याच्या मृत्यूने इंग्रजांनी सुटकेचा निःश्वास टाकला – कारण बख्तखानसारखा शूरवीर त्यांच्यासाठी सर्वात मोठे आव्हान होता.

आज त्याची समाधी कुठे आहे, हे कुणालाही ठाऊक नाही. पण 1857 च्या स्वातंत्र्य संग्रामातील एक पराक्रमी योद्धा म्हणून त्याचं नाव इतिहासात अमर आहे. अनेक सैनिक आणि सामान्य लोकांना त्याच्याकडून इंग्रजांविरुद्ध लढण्याची प्रेरणा मिळाली.

शिकवण: देशभक्ती केवळ भाषणांनी सिद्ध होत नाही, ती कृतीतून आणि त्यागातूनच सिद्ध होत असते. बख्तखानने स्वातंत्र्याचे स्वप्न पाहिले आणि शेवटच्या श्वासापर्यंत त्यासाठी लढा दिला. आज आपण स्वतंत्र भारतात जगत आहोत, तर त्यात बख्तखानसारख्या अनेक अज्ञात वीरांचे मोठे योगदान आहे. त्यांच्या बलिदानाची आठवण ठेवून आपणही प्रामाणिकपणे, धैर्याने आणि सेवेच्या भावनेने देशासाठी काम केलं पाहिजे.

कथा

भारताच्या महान स्वातंत्र्य संग्रामातील अज्ञात नायकांच्या

बाबू गेनू - २२ वर्षांचा निर्भय क्रांतिकारक

ठिकाण: पुणे, महाराष्ट्र

आज मी तुम्हाला एका तरुणाची गोष्ट सांगणार आहे. वय फक्त २२ वर्ष... पण धैर्य इतकं प्रचंड की ब्रिटिश राजवटच हादरून गेली!

त्याचं नाव होतं बाबू गेनू. १९०८ साली, पुण्यातील एका गरीब दलित कुटुंबात बाबू गेनू यांचा जन्म झाला. घरची परिस्थिती कठीण होती. लहानपणापासूनच ते कापड गिरणीत मजूर म्हणून काम करू लागले. शिक्षण पूर्ण होऊ शकलं नाही, पण त्यांच्या मनात देशप्रेमाची ज्योत कायम पेटत होती.

महात्मा गांधींच्या स्वदेशी चळवळीचा त्यांच्यावर खोल परिणाम झाला. परकीय वस्तूंचा तिरस्कार त्यांच्या मनात घट्ट बसला. १९३० मध्ये भारतभर विदेशी वस्तूंवर बहिष्कार टाकला जात होता. लोक खादी वापरत होते, विदेशी कपडे जाळले जात होते.

एके दिवशी, पुण्याच्या रस्त्यावरून एक ट्रक जात होता. त्यात इंग्लंडहून आणलेले कपडे होते, आणि सोबत इंग्रज अधिकारी त्याचं रक्षण करत होते. तेवढ्यात बाबू गेनू तिथे आले. त्यांनी ट्रक अडवला आणि ठामपणे म्हणाले – “हे विदेशी, देशद्रोही कापड आमच्या मातीत विकले जाणार नाही! घ्यायचे असेल तर आधी मला ठेचून काढावं लागेल!”

इंग्रज अधिकाऱ्याला संताप आला. त्याने ट्रक चालकाला पुढे जायला सांगितले. पण चालकाने नकार दिला. रागाने इंग्रज स्वतः ट्रकवर बसला आणि ओरडला – “या भारतीयाला गाडीखाली चिरडून टाकतो!”

आणि मग त्याने ट्रक बाबू गेनूवर चालवला. ते जागीच शहीद झाले!

ही बातमी वाऱ्यासारखी पसरली. हजारो लोक रस्त्यावर उतरले, विदेशी कपड्यांची होळी केली. एका साध्या मजुराने केलेल्या बलिदानाने संपूर्ण पुणे पेटून उठले.

शिकवण: बाबू गेनू आपल्याला शिकवतात की देशभक्तीला ना संपत्तीची गरज असते, ना उच्च पदाची – ती हृदयातून जन्म घेते. जर एका मजुराने आपल्या प्राणांची आहुती देऊन इंग्रजांना रोखलं, तर आपणही देशासाठी काहीतरी नक्कीच करू शकतो.

आज, जेव्हा तुम्ही खादी किंवा कुठलीही स्वदेशी वस्तू वापरता, तेव्हा लक्षात ठेवा – तुम्ही बाबू गेनूचं अपूर्ण स्वप्न पुढे नेत आहात.

कथा

भारताच्या महान स्वातंत्र्य संग्रामातील अज्ञात नायकांच्या

अशफाकउल्ला खान

ठिकाण: शहाजहानपूर, उत्तर प्रदेश

भारत ब्रिटिशांच्या अधिपत्याखाली होता, तो खूप पूर्वीचा काळ. 1900 साली उत्तर प्रदेशातील शाहजहानपूर या शहरात एका धाडसी मुलाचा जन्म झाला — त्याचे नाव होते **अशफाकउल्ला खान**. ते पठाण मुस्लिम कुटुंबातील होते, पण त्यांच्या हृदयात धर्मपेक्षा देशाविषयीचे प्रेम अधिक खोलवर रुजलेले होते.

लहानपणापासूनच त्यांना स्वातंत्र्याच्या स्वप्नाचे आकर्षण होते.

इंग्रजांच्या अन्यायाने ते अस्वस्थ होत आणि भारत स्वतंत्र व्हावा, हीच त्यांची मनापासूनची इच्छा होती. हळूहळू ते **शहीद-ए-आझम भगतसिंग** आणि **रामप्रसाद बिस्मिल** यांसारख्या क्रांतिकारकांच्या संपर्कात आले आणि **हिंदुस्थान रिपब्लिकन असोसिएशन (HRA)** या क्रांतिकारी संघटनेत सामील झाले.

1925 साली त्यांनी आणि त्यांच्या साथीदारांनी एक धाडसी योजना आखली — ब्रिटिशांच्या खजिन्याची लूट करून क्रांतीसाठी पैसा उभा करण्याची. हीच योजना इतिहासात **काकोरी घटना** म्हणून प्रसिद्ध झाली. 9 ऑगस्ट रोजी त्यांनी एक ट्रेन थांबवून ब्रिटिशांचा खजिना लुटला. या पराक्रमाने इंग्रज हादरले आणि क्रांतिकारकांच्या शोधाला लागले.

काही महिन्यांनी अशफाकउल्ला खान आपल्या एका ओळखीच्या माणसाच्या विश्वासघातामुळे पकडले गेले. तुरुंगात त्यांच्यावर अमानुष छळ झाला, पण इंग्रजांनी कितीही विचारले तरी त्यांनी इतर क्रांतिकारकांचे नाव उघड केले नाही. त्यांना फैजाबाद तुरुंगात डांबण्यात आले.

19 डिसेंबर 1927 रोजी त्यांना फाशी देण्यात आली. फाशीपूर्वी ते निर्धाराने म्हणाले — **मी मुस्लिम आहे, माझा पुनर्जन्मावर विश्वास नाही, पण तरीही मला पुन्हा पुन्हा भारतात जन्म घ्यायचा आहे, आणि प्रत्येक वेळी देशासाठी बलिदान द्यायचे आहे.** "

शिकवण: अशफाकउल्ला खान यांनी दाखवून दिले की खरा देशभक्त धर्म, जात किंवा पंथ याच्या पलीकडे जातो — तो फक्त मातृभूमीसाठी जगतो आणि तिच्यासाठी प्राणार्पण करतो.

कथा

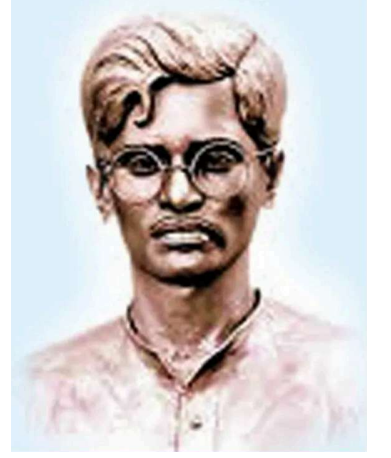
भारताच्या महान स्वातंत्र्य संग्रामातील अज्ञात नायकांच्या

भाई कोतवाल - माथेरानचा क्रांतिवीर

ठिकाण: माथेरान, महाराष्ट्र

डोंगरांच्या कुशीत वसलेल्या माथेरान गावात एक धाडसी तरुण जन्मला — **भाई कोतवाल**. त्याचे हृदय मात्र केवळ माथेरानसाठी नाही, तर संपूर्ण भारतासाठी धडधडत होते.

भाई कोतवाल हुशार विद्यार्थी, वकील आणि सामाजिक कार्यकर्ते होते. शेतकरी आणि गरीब कुटुंबांच्या मदतीसाठी त्यांनी शाळा सुरू केल्या, तसेच गरजूंना स्वस्त दरात अन्न मिळावे म्हणून "धान्याची दुकाने" ही उघडली. त्यांनी लोकांना जात-धर्माच्या भिंती विसरून एकमेकांचे मित्र होण्याची प्रेरणा दिली.

त्या काळी इंग्रजांचे अत्याचार दिवसेंदिवस वाढत होते. तरुणांच्या मनात रोष उसळत होता. भाई कोतवाल यांनी ठरवले — *आता पुरे! आता आम्ही आवाज उठवू!* ते **भारत छोडो आंदोलनात** सामील झाले आणि ठाणे जिल्ह्यात भूमिगत राहून इंग्रजांविरुद्ध काम करू लागले.

त्यांचे सर्वात मोठे योगदान होते — गुप्त माहिती पोहोचवणे, इंग्रजी टेलिफोन लाईन्स तोडणे, ब्रिटिशांच्या गाड्या विस्कळीत करणे... ज्यामुळे स्वातंत्र्य चळवळीला नवी ऊर्जा मिळाली. इंग्रज त्यांचा पिच्छा करत होते, पण भाई कोतवाल कधी जंगलात, कधी डोंगरात, तर कधी गावात लपून आपले काम करत राहिले.

पण एके दिवशी, विश्वासघाताने इंग्रजांनी त्यांना पकडले. त्यांना ठाणे तुरुंगात टाकण्यात आले. इंग्रजांना वाटले, की मृत्यूच्या भीतीने भाई कोतवाल सर्व रहस्य उघड करतील. पण त्यांनी एक शब्दही न बोलता सगळं आपल्या छातीशी घट्ट जपलं. वैतागून, इंग्रजांनी त्यांना मृत्युदंडाची शिक्षा ठोठावली.

22 ऑगस्ट 1943 रोजी शिक्षा सुनावली गेली आणि **10 मे 1945** रोजी भाई कोतवाल यांनी फाशीच्या फासाला हसत-हसत चुंबन दिलं... पण तिरंग्याला कधीच झुकू दिलं नाही.

शिकवण: भाई कोतवाल यांनी शिकवले की स्वातंत्र्याचा लढा केवळ तलवारीनेच नाही, तर धैर्य, शहाणपण आणि निष्ठेनेही जिंकला जातो. ते एक खरे 'अज्ञान' हिरो आहेत — ज्यांच्या बलिदानामुळे आज आपण मुक्त श्वास घेऊ शकतो.